

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МАЙЧИН ТУРСКИ ЕЗИК ЗА III КЛАС /ТРЕТА ГОДИНА НА ОБУЧЕНИЕ (ИЗБИРАЕМИ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

В обучението по *майчин турски език* в III клас/третата година на обучение продължава процесът на овладяване на езикови и литературни знания, започнали във втори клас/втора година на обучение, като същите се обогатяват и надграждат. Обучението се реализира като езиково и литературно обучение, насочено към овладяване на основни знания, умения и отношения, свързани с културата на общуването и речевото поведение; и към реализиране на междупредметни връзки и комплекс от дейности, подчинени на съвременните ключови компетентности.

Чрез учебната програма за трети клас/трета година на обучение се реализират целите на обучението по *майчин турски език*, свързани с:

- Развитие на уменията на учениците за овладяване на майчиния език чрез формиране на основните комуникативно-речеви умения – слушане, говорене, четене и писане;
- Обогатяване на знанията за строежа на турския книжовен език, езиковите и речевите единици; за някои правоговорни, правописни и граматически норми; формиране на умения за прилагане на определени правоговорни, правописни и граматически норми в устната и писмена реч на учениците;
- Развитие на уменията на учениците за възприемане, осмисляне и интерпретиране на художествен текст, съобразно възрастта им;
- Усъвършенстване на комуникативно-речевите умения и компетентности на третокласниците за създаване на собствен текст по словесна или визуална опора;
- Развитие на наблюдателността, логическото мислене, познавателните интереси на учениците от трети клас/трета година на обучение чрез системно изградени междупредметни връзки, особено с обучението по български език и литература;
- Формиране на отношение на толерантност към културната различност и мултиетничността и приобщаване към общочовешките ценности.

В III клас/третата година на обучение с продължава процесът на усъвършенстване на уменията на учениците да си служат в практически план с езиковите и речеви единици – звук, буква, дума, изречение, текст.

Учебната програма по майчин турски език за трети клас/третата година на обучение дава възможност за разширяване на лингвистичната култура на учениците. Основен принцип е спазването на относително единство на различните дялове от граматиката и логическото им съчетаване, да се осъществява приемственост, като се тръгва от текста и се преминава към по-малките негови части – изречения, думи, морфемни, звукове.

Литературните знания за възприемане и осмисляне на художествен текст се осъществяват чрез изучаване на фолклорни и литературни произведения като приказка, разказ, стихотворение, гатанка, пословица, народна песен, басня, анекдот. . В учебното съдържание по *литература* се акцентира върху определени жанрове на литературата и фолклора за деца (басня, народна песен), фигури на речта (повторение и изброяване), компоненти на литературното произведение (епизод, литературен герой); върху формирането на читателска и езикова култура.по време на беседата чрез подборно четене,

преразказ, четене по роли, изразително четене, словесно обрисване, илюстриране, драматизация. На практическа основа се изграждат начални представи за литературен герой, епитет, сравнение и повторение.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Езиково обучение		
<i>Гласните и съгласните звукове в турския език</i>	<p>Чете и пише правилно думи, които съдържат ğ между две гласни.</p> <p>Осмисля сричкообразуващата функция на гласните.</p> <p>Разграничава звучни и беззвучни съгласни.</p> <p>Познава и разграничава видовете срички според фонемния състав.</p> <p>Открива звуковата промяна на беззвучните съгласни <i>p, ç, t, k</i> в края на думата, когато към тях са прибавени окончания, започващи с гласна.</p>	сричка/hece
<i>Думата като част на речта</i>	<p>Определя строежа на думата и видовете думи по строеж (прости, сложни и производни).</p> <p>Познава семантичните характеристики на думата като част на речта.</p> <p>С помощта на учителя определя морфемния състав на думата – корен, наставка, окончание.</p> <p>Образува производни думи с помощта на наставки; образува сложни думи; използва основните езикови и речеви единици (звук, сричка, дума, изречение, текст) в конкретната комуникативна ситуация.</p> <p>Използва уместно съществително собствени и съществително нарицателни имена в ед. и мн. число.</p> <p>Разграничава в практически план частиците за степенуване на прилагателни имена “<i>daha</i>” и “<i>en</i>”; уместно използва степенуване на прилагателни имена.</p> <p>Разпознава личното местоимение като част на речта, която замества имена на лица и предмети; образува форми на лични местоимения; използва учтивата форма на личното местоимение за 2 л., мн.ч. в съответствие с комуникативната ситуация.</p>	<p>корен/kök</p> <p>наставка/ek (yarım eki)</p> <p>окончание /takı (çekim eki)</p> <p>прости по строеж думи, уарı bakımından basit sözcükler</p> <p>сложни думи/bileşik sözcükler ,</p> <p>производни/türemiş sözcükler</p> <p>местоимение/adıl</p> <p>лични местоимения/kişi adları</p>

	<p>Умее да си служи, разграничава и употребява правилно спрежението на глаголите в сегашно, минало и бъдеще време.</p>	<p>време на глагола/eylemde zaman</p> <p>сегашно време/şimdiki zaman</p> <p>минало време/geçmiş zaman</p> <p>бъдеще време/gelecek zaman</p>
<p><i>Думата като речникова единица</i></p>	<p>Умее да сравнява думи, които са близки по значение и използва най-подходящата от тях.</p> <p>Разпознава синонимите и ги използва за избягване на повторенията.</p> <p>Разграничава синоними от сродни думи. Обяснява лексикалното значение на думи от активния речник.</p> <p>Търси думи с правописни особености в правописен речник.</p> <p>Познава учебни речници.</p>	<p>правописен речник /yazım (imla) kılavuzu</p> <p>синоним/eş sesli</p>
<p><i>Изречението като езикова единица</i></p>	<p>Разграничава и използва съобщително, въпросително, възклицателно и подбудително изречение.</p> <p>Разпознава подбудителните изречения за заповед, молба, съвет, забрана.</p> <p>Разграничава подбудителното изречение от възклицателното; преобразува един вид изречения по цел на общуване в друг вид.</p> <p>Оформя пунктуационно правилно края на подбудителни и възклицателни изречения.</p> <p>Употребява видове изречения в съответствие с комуникативната ситуация.</p>	<p>подбудително изречение/emir (buyuruk) tümcesi</p> <p>удивителен знак/ünlem işareti</p>
<p><i>Текст и общуване</i></p>	<p>Съставя и задава достъпни въпроси, свързани със съдържанието на изучавания текст – случка, герои и др.</p> <p>Преразказва отделни епизоди или целия текст, като спазва последователността на действието.</p> <p>Разказва по картина или серия от картини; разказва за свое преживяване;</p> <p>Описва с думи това, което наблюдава.</p> <p>Определя темата на текста.</p> <p>Съчинява писмен и устен текст.</p>	<p>текст/metin</p> <p>тема /metnin konusu</p>
<p>Литературно обучение</p>		

<p>Тематични области на литературните и фолклорни текстове</p> <p>I. Човекът в света на фолклора</p> <p>II. Човекът и природата</p> <p>III. Човекът и другите</p> <p>IV. Аз и моят свят</p>	<p>Задава и отговаря на въпроси по изучаваните тематични области.</p> <p>Разграничава изучавани или самостоятелно прочетени текстове като литературни или фолклорни произведения.</p> <p>Разграничава проза и поезия.</p> <p>Определя значението на непознати думи в контекста на изучаваното произведение.</p> <p>Различава фолклорна и литературна приказка.</p> <p>Обрисова с думи картини от литературното произведение.</p> <p>Отговаря на достъпни въпроси, свързани със съдържанието на изучавания текст – случка, герои и др.</p> <p>Описва нравствените характеристики на героите в баснята.</p> <p>Пише кратък текст, кратко лично писмо/поздравителна картичка, като при необходимост използва опорни думи.</p> <p>Открива и осъзнава посланието на текста;</p> <p>Задълбочава и обогатява способността си да коментира човешките добродетели;</p> <p>Описва героите в изучавано произведение.</p>	<p>проза/düz yazı</p> <p>поезия/şiir</p> <p>гатанка/bilmese</p> <p>сезон/mevsim</p> <p>домашни животни/evcil hayvanlar</p> <p>диви животни/yabani hayvanlar</p> <p>опитомяване /evcilleştirmek</p> <p>отговорност /sorumluluk</p>
<p>Читателски опит</p>	<p>Чете изразително и коментира литературни текстове.</p> <p>Чете с подходяща интонация и темп.</p> <p>Правилно поставя паузите при четене.</p> <p>Чете по роли или фрагмент от художествен текст.</p> <p>Открива достъпни за възрастта епитети, повторения.</p> <p>Прави проверка с правописен речник.</p>	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове за изучаване на учебния предмет в трети клас/трета година на обучение в избираемите учебни часове и/или факултативните учебни часове – 64.

Препоръчително разпределение на часовете:

За нови знания	50%
За упражнения, преговор, обобщение и практически дейности	50%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущи оценки за учебен срок	
Устни изпитвания и участия в работа в клас	Минимум 1 оценка
Писмени изпитвания и домашни работи	Минимум 1 оценка

Очакваните резултати от обучението по майчин турски език, се установяват чрез: наблюдение; диктовка; препис; задачи за създаване на кратки текстове в устна и писмена форма; задачи за четене на глас и по роли, подборно четене; преразказ на фолклорен и художествен текст; словесно обрисване; разказ по картина или по серия от картини; тестови задачи.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Учебното съдържание по *майчин турски език* в трети клас/третата година на обучение допринася за постигане на следните ключови компетентности:

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
<i>Компетентности в областта на българския език</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ трансформиране на кратки текстове на български език; ➢ моделиране на изречения; ➢ съпоставяне на звукове и букви в българския език и турския език; ➢ съпоставяне на възклицателно и подбудително изречение в българския език и турския език.
<i>Умения за общуване на чужди езици</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ осъзнаване на езика като средство за общуване между хората; ➢ сравняване на звукове и букви от различни езици.
<i>Математическа компетентност и основни компетентности в природните науки и на технологиите</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ определяне броя на звуковете и буквите в думите; ➢ определяне на броя на изреченията в текста; ➢ извършване на дейности за групиране и съотнасяне, връзка с учебните предмети математика и околната среда.

<i>Дигитална компетентност</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ използване на системи за електронно обучение в часовете, като учителят съдейства за безопасно използване на интернет при изпълнение на учебните задачи, връзка с всички учебни предмети.
<i>Умения за учене</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ преобразуване на думи чрез замяна; ➤ рецитиране на стихотворение; ➤ изпълнение на песни; ➤ задаване на въпроси по съдържанието на изучаваното литературно или фолклорно произведение; ➤ четене наум и на глас художествен текст; ➤ участие в разговор и включване уместно в диалог; ➤ илюстриране на епизоди от художествено произведение; оцветяване; изработване и надписване на картички; ➤ четене на роли, изиграване на диалози – партньор в диалог (учител – ученик; ученик – ученик).
<i>Социални и граждански компетентности</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ работа в групи, общуване със съученици и учител, изразяване и разбиране на различни гледни точки; ➤ активно участие в живота на класа и училището, прилагане на умения, получени в обучението по майчин турски език; ➤ участие в диалог по конкретна тема, чрез изказване и защитаване на мнение.
<i>Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ коментиране на произведения на различни култури и етноси; ➤ участие в постановки, драматизации, празници; връзка с учебните предмети български език и литература, музика и изобразително изкуство.
<i>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ описание на здравословния начин на живот и дневния режим; ➤ подбиране на подходящи езикови средства за описание на здравословни храни.

Забележка: Посочените дейности са примерни и не изчерпват възможностите за изграждане на междупредметни връзки.